

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

РЕГУЛЯТИВНІ ПРОЕКТИ БІЗНЕС-ОТОЧЕННЯ
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань *05 «Соціальні та поведінкові науки»*
Спеціальність *051 «Економіка»*
Освітній рівень *другий (магістерський)*
Освітня програма *«Економіка бізнесу»*

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри
*державного управління,
публічного адміністрування
та економічної політики*

Наталія ГАВКАЛОВА

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри Державного управління, публічного адміністрування та
економічної політики
Протокол № 2 від 01.09.2022 р.

Розробник:
Кліменко О. М., к.е.н., доцент

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Сучасні умови господарювання потребують глибокого розуміння та вміння аналізувати тенденції соціально-економічного розвитку, ґрунтовного осмислення трансформаційних перетворень, що можливо лише за умови пізнання фундаментальних основ функціонування і розвитку економіки на всіх рівнях – галузевому, регіональному, національному.

Дисципліна «Регіональні проекти бізнес-оточення» розрахована на комплексне вивчення, а саме: вивчення теоретичного матеріалу навчальної дисципліни на лекціях, відпрацювання теоретичних питань на практичних та семінарських заняттях, а також самостійна робота студентів з економічною літературою, нормативно-правовими актами. Питання, які розглядаються у дисципліні «Економіка для бізнесу», мають важливе значення для майбутнього фахівця, оскільки дозволяють отримати надійний фундамент знань механізму функціонування економіки на всіх рівнях господарювання, обґрунтованих світовою та вітчизняною наукою; дістати вмінь та навичок з моделювання поведінки всіх суб'єктів ринкової економіки, апробованих економічною практикою; отримати певні компетентності для формування успішної бізнес-поведінки.

Актуальність вивчення дисципліни «Регіональні проекти бізнес-оточення» в Україні спирається на необхідності остаточного формування та подальшого розвитку національної соціально-економічної моделі на всіх рівнях господарювання.

Мета навчальної дисципліни:

формування фундаментальних знань теорії та практики ведення бізнесу в національній економіці з поглибленим підходом до розуміння впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на бізнес та усвідомлення ролі бізнесу в процесах економічного зростання та соціально-економічного розвитку держави.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1 М
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Засвоєння дисциплін першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Здатність визначати сутність основних економічних категорій, використовувати математичний апарат для визначення основних показників функціонування економіки, характеризувати особливості розвитку природно-економічного потенціалу.	“Економічне управління підприємством”, “Управління проектами”

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
<p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим компетентності управлінських рішень.</p> <p>Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.</p> <p>Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем</p>	<p>Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.</p>
	<p>Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.</p>
	<p>. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.</p>

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Економіка як фундамент для ведення бізнесу.

Тема 1. Економічна політика бізнесу на мікрорівні.

1.1. Сутність економічної політики бізнесу на мікрорівні. Структура економічної політики на мікрорівні. Економічні закони та їх дія в сучасній економіці. Мікроекономічний кругообіг.

1.2. Економічна альтернативність. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Альтернативний вибір, альтернативні витрати та альтернативна вартість.

Тема 2. Поведінкове моделювання ринкових структур.

2.1. Ринкові структури ведення бізнесу. Ознаки й умови існування ринку досконалої конкуренції. Характерні риси та особливості існування ринку чистої монополії. Антимонопольна політика. Олігополістичий ринок, його особливості. Модель ринку монополістичної конкуренції, її характеристика.

2.2. Стратегії ринкових структур. Формування ринкового попиту на продукцію фірми, яка діє в умовах досконалої конкуренції. Стратегії монополістичного ціноутворення. Пропозиція монополіста і особливості її формування. Джерела монопольної влади. Обмеження монопольної влади. Цінові війни олігополії. Олігополія з погляду теорії ігор. Ефективність монополістичної конкуренції. Надлишкові потужності.

Тема 3. Факторні та ресурсні обмеження бізнесу.

3.1. Оптимум товаровиробника. Ізокванта та ізокоста. Зона технологічного заміщення. Гранична норма технологічного заміщення. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску.

3.2. Ефект масштабу та його вплив на визначення оптимального розміру підприємства. Постійна, зростаюча та спадна віддача від масштабу. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.

Тема 4. Трансформація виробничих факторів у продукт.

4.1. Оптимальне співвідношення ресурсів. Ринки ресурсів. Характеристика досконалого конкурентного ринку праці. Граничний виграш виробника від найманої праці. Диференціація ставок заробітної плати. Дискримінація на ринках робочої сили.

4.2. Інвестиційні можливості. Капітал як ресурс тривалого використання. Обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді. Міжчасове бюджетне обмеження, міжчасова рівновага. Підприємницькі здібності як фактор виробництва

Тема 5. Економічна політика держави

5.1. Система управління економікою. Держава в економічному кругообігу в умовах змішаної економіки. Відносини держави з іншими суб'єктами економічного кругообігу. Роль інформаційного середовища. Концепції державного регулювання. Сутність, цілі, важелі (інструментарій) та основні напрями регулювання економіки.

5.2. Монетарна та фіскальна політика держави. Грошово-кредитна система. Причини нестабільності грошової системи і умови забезпечення стабільності грошової одиниці. Податкова система. Мультиплікативний вплив на реальний ВВП. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фіскальної політики в умовах спаду та зростання виробництва.

Модуль 2. Роль бізнесу в економічній системі держави

Тема 6. Соціальне оточення бізнесу і демографічні бізнес-проблеми

6.1. Рівень та якість життя населення. Демографія населення та міграційних процеси. Система груп показників рівня життя населення та мінімальний набір соціальних індикаторів рекомендований Статистичною комісією ООН. Показники диференціації доходів домашніх господарств. Дослідження та вплив на економіку витрат домашніх господарств.

6.2. Розвиток соціальної сфери та житлово-комунальне забезпечення населення. Показники розвитку соціальної сфери, освіти й охорони здоров'я. Показники забезпеченості населення житлом і комунальними послугами. Стан здоров'я населення. Показники стану здоров'я населення: медико-демографічні, показники захворюваності, інвалідності, фізичного та психічного розвитку населення.

Тема 7. Екологічність бізнесу і світові бізнес-переваги.

7.1. Екологічна стабільність і концепція сталого розвитку. Екологізація економіки. Пріоритетні напрямки економічної політики с позиції концепції сталого розвитку. Екологічна стабільність. Поняття екологічної стійкості. Індекс екологічної стійкості.

7.2. Екологічна ціна економічних благ. Екологічна ціна виробництва і споживання продукту. Вплив життєвого циклу продукту на екологічну ціну. Практичне використання оцінки еколого-економічних збитків Міжнародні екологічні конфлікти. Забруднення повітря та водних ресурсів. Радіоактивне забруднення. Міжнародні програми щодо збереження природно-ресурсного потенціалу планети. Комплексні заходи щодо нейтралізації та усунення забруднень мирового значення.

Тема 8. Новітні технології та сфери бізнесу.

8.1. Конкурентні переваги інновацій. ІСО-проекти. Переробка відходів. Алготрейдинг. Гейміфікація в бізнесі. Pre-ІРО/ІРО. Розвиток онлайн-платорм. Інтернет-трейдинг. Інноваційні харчові технології.

8.2. Онлайн-сервіси страхування. Чат-боти, онлайн-програми для розрахунку страхових виплат. Алгоритми пошуку вигідних страхових пропозицій. Створення загальних фондів страхування.

Тема 9. Особливості ведення міжнародного бізнесу

9.1. Сутність світового господарства. Основні риси, структура та етапи становлення. Міжнародний розподіл праці. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу.

9.2. Світогосподарські зв'язки та їх форми. Міжнародні ринки. Міжнародна торгівля. Платіжний баланс. Валютний курс, його види. Міжнародна міграція робочої сили. Сутність і

форми міжнародного руху капіталу. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Національна і міжнародна валютна система.

Тема 10. Бізнес-стратегії в глобалізаційних намірах держави.

10.1. Основні глобальні проблеми сучасності. Глобалізація економіки. Сутність глобальних проблем. Формування глобальної економічної системи.

10.2. Проблеми інтеграції України у світове господарство. Вплив глобальних проблем на економічний розвиток України.

Перелік **практичних** занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

При викладанні навчальної дисципліни доцільно використовувати: пояснювально-ілюстративний метод; метод проблемного викладу; евристичний метод; дослідницький метод.

Для активізації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів застосовуються: проблемні лекції (т.8), диспут (т.1, 3-6, 10), бесіди (т. 2-4, 6-10), презентації (т.1-10), моделювання професійних ситуацій (т.6), кейс-стаді (т.4, 7-9), дебати (т. 2, 4, 5, 7, 8, 10).

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, занять і самостійних завдань та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту здавати іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Підсумкова оцінка з дисципліни обчислюється з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю, який передбачає накопичувальна система (максимальна кількість – 60 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 35 балів). Результат семестрового іспиту оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів). Результат проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності». Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Поточний контроль за цією дисципліною проводиться у таких формах та за максимальною кількістю балів:

виконання практичних завдань – 30 балів;

поточна контрольна робота – 10 балів;

виконання творчих завдань – 10 балів.

Модульний контроль з цієї дисципліни проводиться у формі колоквиуму. Максимальна кількість балів, яку слухачі можуть отримати, складає 10 балів.

Загальний бал складається з накопичених балів за всі завдання, які округляються до цілого числа за математичними правилами.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни»

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Економічна політика і бізнес на мікрорівні	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Сутність економічної політики бізнесу на мікрорівні. 2. Економічна альтернативність.	Активна робота на лекції	-
	Практичне заняття	Диспут «Економічні закони та їх дія в сучасній економіці»	Виконання практичних завдань.	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Діалектика взаємозв'язку інтересів і потреб національної економіки	Презентація домашнього завдання	
Тема 2. Поведінкове моделювання ринкових структур	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Ринкові структури ведення бізнесу. 2. Стратегії ринкових структур.	Активна робота на лекції	-
	Практичне заняття	Бесіда «Антимонопольна політика». Дебати «Цінові війни олігополії».	Поточна контрольна робота	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пріоритетні напрямки розвитку економічної політики держави	Презентація домашнього завдання	
Тема 3. Факторні та ресурсні обмеження бізнесу	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Оптимум товаровиробника. 2. Ефект масштабу та його вплив на визначення оптимального розміру підприємства	Активна робота на лекції	-
	Практичне заняття	Бесіда «Концепції державного регулювання». Диспут «Концепція мінімально ефективного розміру підприємства»	Активна участь у виконанні практичних завдань	-
	<i>Самостійна робота</i>			

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску	Презентація творчого завдання	5
Тема 4. Трансформація виробничих факторів у продукт	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Оптиміальне співвідношення ресурсів. 2. Інвестиційні можливості.	Активна робота на лекції	-
	Практичне заняття	Диспут «Капітал як ресурс тривалого використання». Дебати «Фактори прийняття рішень». Бесіда «Дискримінація на ринках робочої сили» Кейс-стаді «Диференціація ставок заробітної плати»	Виконання практичних завдань.	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді	Презентація домашнього завдання	
Тема 5. Економічна політика держави	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Система управління економікою. 2. Монетарна та фіскальна політика держави.	Активна робота на лекції.	-
	Практичне заняття	Диспут «Особливості науково-технічного розвитку України». Дебати «Державна інноваційна політика України».	Активна участь в обговоренні питань теми.	-
			Поточна контрольна робота.	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фіскальної політики в умовах спаду та зростання виробництва.	Презентація домашнього завдання	-
<i>Аудиторна робота</i>				

Тема 6. Соціальне оточення бізнесу і демографічні бізнес-проблеми	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Рівень та якість життя населення. 2. Розвиток соціальної сфери та житлово-комунальне забезпечення населення.	Активна робота на лекції.	-
	Практичне заняття	Диспут «Показники диференціації доходів домашніх господарств». Бесіда «Стан здоров'я населення». Моделювання професійних ситуацій: «Показники розвитку соціальної сфери, освіти й охорони здоров'я».	Виконання практичних завдань	5
			Колоквіум	5
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Дослідження та вплив на економіку витрат домашніх господарств	Перевірка домашніх творчих завдань	5	
Тема 7. Екологічність бізнесу і світові бізнес-переваги	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Екологічна стабільність і концепція сталого розвитку. 2. Екологічна ціна економічних благ.	Активна робота на лекції.	-
	Практичне заняття	Бесіда «Пріоритетні напрямки економічної політики з позиції концепції сталого розвитку». Дебати «Екологізація економіки». Кейс-стаді «Міжнародні програми щодо збереження природно-ресурсного потенціалу планети»	Виконання практичних завдань	5
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Комплексні мери щодо нейтралізації та усунення забруднень мирового значення	Презентація домашнього завдання	-	
Тема 8 Новітні технології та сфери бізнесу	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Конкурентні переваги інновацій. 2. Онлайн-сервіси страхування.	Активна робота на лекції.	-

	Практичне заняття	Бесіда «ІСО-проекти». Дебати «Розвиток онлайн-платорм». Кейс-стаді «Алгоритми пошуку вигідних страхових пропозицій».	Виконання практичних завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Гейміфікація в бізнесі	Презентація домашнього завдання	-
Тема 9. Особливості ведення міжнародного бізнесу	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Сутність світового господарства. 2. Світогосподарські зв'язки та їх форми.	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Бесіда «Головні інтеграційні угруповання світу». Кейс-стаді «Міжнародні валютно-фінансові відносини».	Виконання практичних завдань	
			Колоквіум	5
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Міжнародний розподіл праці. Міжнародна економічна інтеграція	Презентація домашнього завдання		
Тема 10. Бізнес-стратегії в глобалізаційних намірах держав	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1. Основні глобальні проблеми сучасності. 2. Проблеми інтеграції України у світове господарство.	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Дебати «Глобалізація економіки». Диспут «Формування глобальної економічної системи.»	Виконання практичних завдань	5
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вплив глобальних проблем на економічний розвиток України.	Презентація домашнього завдання		
			Разом	60
			Іспит	40
			Разом по курсу	100

Рекомендована література

Основна

1. Політична економія [Електронний ресурс] : навч. посіб. / М. С. Бріль, О. М. Кліменко,

І. Ф. Лісна [та ін.] ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (3,09 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 279 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: с. 273-278.

2. The Fundamentals of Economics [Electronic resource] : textbook for self-study / L. Ukrainka, M. Mashchenko, I. Lisna [et al.] ; under the edit. M. Mashchenko; Simon Kuznets Kharkiv national university of economics. - E-text data (910 КБ). - Kharkiv : S. Kuznets KhNUE, 2021. - 163 p. : il. - The title screen. - Referenc.: p. 162-163.

3. Теоретико-методологічні засади формування національної економічної системи в умовах інтеграції у світове господарство [Електронний ресурс] : монографія / М. С. Бріль, О. М. Кліменко, М. А. Мащенко та ін. ; за заг. ред. канд. екон. наук, доцента М. С. Бріля. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 208 с.

4. Xu, Chenggang. 2021. Demystifying China's Economic Miracle. Institute for New Economic Thinking, video resources. <https://www.ineteconomics.org/perspectives/videos/demystifyingchinas-economic-miracle>.

Додаткова

5. Макро- та мікроекономіка [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / М. А. Мащенко, М. С. Бріль, О. М. Кліменко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, доцента М. А. Мащенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 214 с.

6. Tikkanen, Roosa, and Melinda K. Abrams. 2020. “U.S. Health Care from a Global Perspective, 2019: Higher Spending, Worse Outcomes?”. The Commonwealth Fund, Issue Brief, January 30, 2020. Trades Union Congress. 2020. “Amazon Warehouse Worker Takes Eight Weeks to Earn What Bezos Makes in a Second, says TUC.” <https://www.tuc.org.uk/news/amazon-warehouse-worker-takes-eight-weeksearn-what-bezos-makes-second-says-tuc>

Інформаційні ресурси

7. Сторінка курсу на платформі Moodle (персональна навчальна система). Розміщено: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8883>

8. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

9. Міністерство доходів і зборів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://minrd.gov.ua/ru/>.

10. Міністерство фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.minfin.gov.ua/>.

11. Національний банк України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua>

12. Статистика України : науковий журнал. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.ukrstat.gov.ua.